

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 537/2010-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. decembra 2010 prerokoval sťažnosť Š. B., Č., zastúpeného advokátom JUDr. R. U., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny základných práv a slobôd, práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 6/2007 a jeho uznesením zo 17. mája 2010 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 152/2010 a jeho uznesením z 1. júna 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Š. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. júla 2010 doručená sťažnosť (doplnená podaním doručeným ústavnému súdu 26. júla 2010) Š. B., Č., v tom čase vo väzbe B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného

práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 6/2007 a jeho uznesením zo 17. mája 2010 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 152/2010 z 1. júna 2010.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 1 T 6/2007 z 1. júla 2007 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 To 222/2007 uznaný vinným z obzvlášť závažného zločinu vydierania spolupáchateľstvom podľa § 20 a § 189 ods. 1 a 3 písm. b) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), za čo bol odsúdený na trest odňatia slobody vo výmere 12 rokov so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia a nariadením ochranného dohľadu na dobu troch rokov. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 6. novembra 2007.

Na základe dovolania podaného okrem iného aj sťažovateľom proti druhostupňovému rozhodnutiu Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) rozsudkom sp. zn. 2 Tdo 28/2009 z 18. augusta 2009 zrušil rozsudok krajského súdu, ako aj rozsudok okresného súdu z dôvodu porušenia zákona v neprospech obvinených (teda aj sťažovateľa). Najvyšší súd trestnú vec vrátil späť okresnému súdu na ďalšie konanie a uznesením sp. zn. 2 Tdo 28/2009 z 18. augusta 2009 rozhodol o vzatí sťažovateľa do väzby z dôvodov uvedených v § 71 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“).

Sťažovateľ podal okresnému súdu 23. apríla 2010 žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, alternatívne navrhol, aby okresný súd nahradil jeho väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Okresný súd žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu uznesením č. k. 1 T 6/2007-2435 zo 17. mája 2010 zamietol a dohľad probačného a mediačného úradníka nad sťažovateľom neuložil.

Proti tomuto rozhodnutiu prvostupňového súdu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej krajský súd uznesením sp. zn. 5 To 152/2010 z 1. júna 2010 rozhodol tak, že ju zamietol.

Podľa názoru sťažovateľa postupmi a rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu došlo k porušeniu ním označených základných práv, čo odôvodnil takto:

«... súd sa hmotnoprávnymi podmienkami väzby vôbec nezaoberal ani ich splnenie nijakým spôsobom bližšie nekonkretizoval, pretože len zopakoval to, čo uviedol najvyšší súd dňa 18. 08. 2009, keď rozhodoval o väzbe obvineného. Okresný súd úplne odignoroval a nevysporiadal sa s argumentmi uvedenými v žiadosti obvineného o prepustenie z väzby.

Rovnako aj krajský súd v Banskej Bystrici pri svojom rozhodovaní o sťažnosti obvineného voči uzneseniu okresného súdu sa nezaoberal argumentmi uvádzanými následne v sťažnosti obvineného proti rozhodnutiu o väzbe, keď skonštatoval, že považuje rozhodnutie okresného súdu za správne a zákonné a stotožnil sa s jeho odôvodnením.

Mám za to, že postupom a rozhodnutím okresného ako aj krajského súdu bolo porušené právo na zákonné pozbavenie osobnej slobody ako aj právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia tak, ako to má na mysli ustanovenie § 168 ods. 1 Tr. por. Rozhodnutie okresného ako aj krajského súdu o väzbe je arbitrárne pre abstraktné úvahy nepreskúmateľné s výraznými znakmi svojvôle, pričom neobsahuje žiadne konkrétne skutočnosti odôvodňujúce trvanie väzby. Podľa mňa okresný súd rovnako ako aj krajský súd nepostupoval v súlade s požiadavkami kladenými na rozhodovanie o zákonnosti väzby, keď neskúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe.

Mám za to, že obvinený je vo väzbe napriek neexistencii väzobných dôvodov, čím bolo porušené právo obvineného na zákonné pozbavenie osobnej slobody. Argumentáciu okresného ako aj krajského súdu tak, ako bolo uvedené v odôvodnení uznesenia nemožno žiadnom prípade akceptovať. Na prvom mieste potrebujem zdôrazniť, že Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodoval o väzbe dňa 18. 08. 2009 teda takýto stav bol konštatovaný ku dňu 18. 08. 2009. Nevynímajúc tú skutočnosť, že takto presne ustálené dôvody väzby boli

už pri rozhodovaní sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Banská Bystrica o vzatí obvineného do väzby dňa 18. 08. 2006, t. j. skoro päť rokov.

Z toho jednoznačne možno vyvodit' záver, že okresný súd rovnako ako aj krajský súd pri svojom rozhodovaní o väzbe vôbec nezohľadnil skutkový stav existujúci v čase rozhodovania... Do dnešného dňa boli vykonané všetky dostupné dôkazy s výnimkou výpovede pošk. sv. P. V., ktorý bol vypočutý niekoľkokrát v prípravnom konaní, kde vypovedal za každým inak a v súčasnosti sa zdržuje na neznámom mieste.

Okrem toho nie je zrejmé, ako by obvinený mohol ovplyvňovať sv. pošk. P. V., keďže tento sa už viac ako tri roky zdržuje na neznámom mieste a do dnešného dňa sa nepodarilo ani orgánom činným v trestnom konaní a ani príslušným súdom vypátrať súčasné miesto jeho pobytu a zabezpečiť tak jeho prítomnosť na hlavnom pojednávaní. Nakoľko je pobyt tohto svedka neznámy v podstate niekoľko rokov, neexistuje logický predpoklad, že by obvinený mohol tohto svedka ovplyvňovať.

To že orgány činné v trestnom konaní ani súd nedokázali zabezpečiť niekoľko rokov účasť sv. pošk. P. V. na súdnom pojednávaní nemôže donekonečna odôvodňovať existenciu dôvodu kolúznej väzby a byť na ujmu obvineného v tom smere, že z tohto dôvodu má byť vo väzbe. Mám za to, že bolo povinnosťou súdu využiť ustanovenie § 88 Trestného poriadku a zabezpečiť svedka pošk. P. V. pred predsedu senátu, čo sa však nikdy nestalo, napriek tomu, že bol trikrát lokalizovaný v Španielsku na konkrétnej adrese, v konkrétnom čase s uvedením telefonického kontaktu...

Chcel by som zdôrazniť, že výpovede obvineného sú riadne zdokumentované a preto ďalšie vypočutie obvineného v tomto štádiu trestného konania na hlavnom pojednávaní za situácie, keď by obvinený nebol vo väzbe, nemôže už vytvárať nebezpečenstvo alebo hrozbu vplyvu na svedka pošk. P. V.

Mám za to, že vykonaním všetkých dostupných dôkazov na hlavnom pojednávaní najmä niekoľkých nemenných výpovedí obvineného v prípravnom konaní ako aj na hlavnom pojednávaní, svedkov a listinných dôkazov (s výnimkou výsluchu sv. pošk. P. V., ktorý nie z viny obvineného nebol na hlavnom pojednávaní vypočutý a ktorý sa zdržuje v súčasnosti na neznámom mieste a ktorého účasť na pojednávanie sa už takmer tri roky nepodarilo zabezpečiť a ktorý bol v prípravnom konaní niekoľkokrát vypočutý), pominul dôvod

kolúznej väzby. Podotýkam, že nemožnosť (neschopnosť) zabezpečiť účasť sv. pošk. P. V. na hlavnom pojednávaní nemôže byť na ujmu obvineného.

Pokiaľ ide o dôvod preventívnej väzby, ktorým je podľa súdu obava z úteku z dôvodu hrozby vysokým trestom, tak táto skutočnosť sama o sebe v tomto štádiu trestného konania nepostačuje. Nemožno ničím konkrétnym ustáliť obavu, že by obvinený ušiel alebo sa skrýval, takáto obava okrem samotnej hrozby nie je ničím podložená...

Len samotná hrozba vysokým trestnom tak, ako to konštatuje okresný aj krajský súd v žiadnom prípade sama o sebe nezakladá nebezpečenstvo úteku...

...by som chcel poukázať, že väzba obvineného v prípravnom konaní začala plynúť dňa 18. 08. 2006 a skončila dňa 11. 01. 2007 (keď obžaloba bola podaná na súd dňa 12. 01. 2007 a začala plynúť lehota súdnej väzby) t. j. 4 mesiace 24 dní.

Od podania obžaloby 12. 01. 2007 do 05. 11. 2007 (keď odsudzujúci rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 06. 11. 2007 a obvinený nastúpil do výkonu trestu) plynula súdna väzba v trvaní 9 mesiacov 24 dní.

Od 06. 11. 2007 do 17. 08. 2009 (keď najvyšší súd rozhodol o vzatí obvineného do väzby dňa 18. 08. 2009) bol obvinený vo výkone trestu odňatia slobody t. j. 21 mesiacov a 11 dní.

Od 18. 08. 2009 (kedy rozhodol najvyšší súd o vzatí obvineného do väzby) do dnešného dňa 28. 05. 2010 plynie opätovne súdna väzba v trvaní 9 mesiacov 10 dní.

Z lehoty 48 mesiacov pripadá na prípravné konanie najviac 25 mesiacov a na konanie pred súdom 23 mesiacov. Obvinený po sčítaní vyššie uvedených lehôt je vo väzbe 23 mesiacov a 28 dní, pričom 19 mesiacov a 4 dni pripadá na súdnu väzbu. Zároveň zdôrazňujem, že obvinený vykonal trest už v trvaní 21 mesiacov a 11 dní.

Napriek tomu, že podľa slovenského právneho poriadku sa dĺžka trvania väzby posudzuje samostatne a nezávisle od dĺžky trvania väzby v pôvodnom konaní, považoval som za nevyhnutné detailne poukázať na dobu, po ktorú je obvinenému obmedzená osobná sloboda. Zároveň mám za to, že zásada vzatia do väzby a posudzovanie jej ďalšieho trvania nebola vykladaná súdmi tak, aby v žiadnom prípade nedochádzalo k bezdôvodnému zbaveniu osobnej slobody občana. Teda okresný súd ani krajský súd pri svojom rozhodovaní vzhľadom na všetky vyššie uvedené skutočnosti túto zásadu dôsledne nerešpektoval.

Zároveň mám za to, že obvinený je vo väzbe bez osvedčenia konkrétnych skutkových okolností, teda nedôvodne.

Obvinený podrobne uvádzal konkrétne skutočnosti na podporu jeho tvrdení uvedených v žiadosti o prepustenie o tom, že existujú dôvody na podozrenie, že tento skutok nespáchal. Okresný súd sa však nijakým spôsobom s faktami uvedenými v žiadosti o prepustenie nevyrovnal a dokonca ich úplne odignoroval, hoci je zákonnou povinnosťou súdu skúmať aj druhú hmotnoprávnu podmienku väzby, či doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a či existujú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený.

Mám za to, že na základe doteraz vykonaných dôkazov sú na mieste pochybnosti, či sa obvinený uvedeného skutku dopustil spôsobom tak, ako uvádza sv. poškodený P. V. a to najmä vzhľadom na krivú výpoveď jediného priameho sv. pošk. P. V. v tejto trestnej veci (za ktorú vyšetrovateľ aj začal voči nemu trestné stíhanie), mnohé rozpory v jeho výpovediach ako aj na listinné dôkazy...

To že sv. J. V. spochybnil pravosť podpisu sv. pošk. P. V. ako uvádza v odôvodnení krajský súd, tak toto jeho tvrdenie nie je zatiaľ ničím preukázané... a okrem toho predmetný list nie je jediným dôkazom svedčiacim o nedôveryhodnosti svedka pošk. P. V. a už vôbec nie jediným podkladom na rozhodovanie o väzbe.

Z konkrétnych rozporov vo výpovediach sv. pošk. P. V., ale aj s poukazom na prepis vyššie uvedeného rozhovoru, logicky vyplýva, že svedok poškodený P. V. si celú túto situáciu vymyslel a účelovo ju prispôboval tak, aby spôsobil trestné stíhanie voči obvinenému...

Okresný súd som detailne na rozpory v jeho svedeckých výpovediach upozornil v stanovisku k priebehu a výsledkom trestného konania, ktoré mu bolo doručené dňa 09. 04. 2010, t. j. pred rozhodovaním o väzbe...

Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy ako aj čl. 8 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju sľubom alebo probačným dohľadom, čo okresný ani krajský súd neurobil.

Rovnako v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru je osoba vo väzbe oprávnená na preskúmanie procesných a hmotných podmienok, ktoré sú potrebné pre zákonnosť tejto väzby v zmysle

dohovoru. Okresný a ani krajský súd podľa mňa nepreskúmal okolnosti svedčiace pre väzbu ale aj proti väzbe, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu ako aj prepustenie na slobodu.

Rozhodovanie o väzbe musí splňať základné požiadavky spravodlivého konania podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru čím zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné dôvody. Poukazujem na to, že okresný súd sa obmedzil na strohé „jednovetné“ skonštatovanie o existencii dôvodov väzby a na druhú materiálnu podmienku väzby (či doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok pre ktorý bolo začaté trestné konanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a či existujú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený) žiadnym spôsobom nereagoval.

Krajský súd sa obmedzil iba na vyjadrenie rôznych foriem súhlasu s uznesením okresného súdu a k druhej materiálnej podmienke väzby skonštatoval, že podozrenie o spáchaní skutku obvineným existuje avšak bez zhodnotenia skutkových okolnosti, ktoré by tomu mali nasvedčovať, bez vysporiadania sa so skutočnosťami uvádzanými obvineným jednak v žiadosti o prepustenie a následne aj v sťažnosti, čím obidva súdy okrem iného porušili aj ustanovenie § 168 ods. 1 Tr. por.

Mám za to, ako už bolo vyššie konštatované a podrobne zdôvodnené, že o väzbe bolo rozhodnuté bez osvedčenia konkrétnych skutkových okolností ako aj dôvodov väzby. Podľa mňa pominula existencia hrozby, že prepustením obvineného bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu väzby okrem iného aj vzhľadom na súčasné štádium trestného konania ako aj na skutkové okolnosti smerujúce k nevinne obvineného a teda nie sú tu potom zákonné dôvody v zmysle čl. 17 ods. 2 ústavy a čl. 8 ods. 2 listiny základných práv a slobôd.

Zároveň mám za to, pod pojmom nevyhnutný čas podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy ako aj čl. 8 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd, rozhodne nemožno považovať lehotu trvania väzby po jej sčítaní 23 mesiacov a 28 dní, pričom obvinený vykonal trest už v trvaní 21 mesiacov a 11 dní.

Osobná sloboda sa podľa čl. 17 ods. 1 ústavy a čl. 8 ods. 1 listiny základných práv a slobôd zaručuje, pričom obvinenému je osobná sloboda obmedzená už takmer štyri roky od 18. 08. 2006, keď sudca pre prípravné konanie rozhodol o jeho vzatí do väzby.

Väzba je v každom trestnom konaní len výnimočným opatrením zaisťovacieho charakteru a je na mieste len vtedy, pokiaľ rovnaký účel nemožno dosiahnuť inak. Väzba

musí trvať len nevyhnutnú dobu. Skončenie vyšetrovania, vynesenie prvostupňového rozhodnutia (i keď z hľadiska väzby na to nemožno mechanicky poukazovať) a následné zrušenie rozsudku najvyššieho súdu a opätovné súdne konanie je predsa len skončenie určitej fázy trestného konania, a tak bolo na mieste v tejto dobe osobitne a hlavne starostlivejšie skúmať trvanie ďalších dôvodov väzby než pred zrušením rozsudku okresného súdu resp, v čase zrušenia, čo okresný ani krajský súd vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti neurobil.»

V doplnení sťažnosti doručenom ústavnému súdu 26. júla 2010 označenom ako „Oprava petitu a doplnenie ústavnej sťažnosti zo dňa 14. 06. 2010“ sťažovateľ doplnil sťažnosť o skutkové okolnosti „týkajúce sa nevyužitia možného postupu Okresným súdom Banská Bystrica podľa § 88 Tr. por.“, k čomu predložil dôkazy.

Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prijatí jeho sťažnosti na ďalšie konanie nálezom rozhodol, že okresný súd postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 6/2007 a svojim uznesením zo 17. mája 2010 a krajský súd postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 152/2010 a svojim uznesením z 1. júna 2010 porušili jeho základné právo na osobnú slobodu zaručené v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny, právo na slobodu a bezpečnosť zaručené v čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru a právo na spravodlivé súdne konanie zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň sťažovateľ navrhol ústavnému súdu zrušiť napadnuté rozhodnutia okresného súdu a krajského súdu a rozhodnúť o jeho prepustení z väzby na slobodu. Napokon požadoval zaviazat' okresný súd a krajský súd nahradiť mu trovy právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti podanej ústavnému súdu je námietka porušenia základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny, práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného v čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom a rozhodnutím okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 6/2007 a postupom a rozhodnutím krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 To 152/2010.

Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 8 ods. 1 listiny osobná sloboda je zaručená.

Podľa čl. 8 ods. 2 listiny nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak než z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len preto, že nie je schopný dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 8 ods. 5 listiny do väzby možno vziať iba z dôvodov a na dobu ustanovenú zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom...

c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní...

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

1. Na rozhodnutie o tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti uzneseniu okresného súdu č. k. 1 T 6/2007-2435 zo 17. mája 2010 a proti postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, nie je daná právomoc ústavného súdu.

Ako to vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. V danom prípade proti uzneseniu okresného súdu bola prípustná sťažnosť ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal krajský súd v opravnom konaní, ktorého povinnosťou bolo preskúmať nielen správnosť rozhodnutia prvostupňového súdu, ale aj správnosť postupu, ktorý rozhodnutiu predchádzal. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu. K tomu treba dodať, že sťažovateľ riadny opravný prostriedok využil.

2. Odlišná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti rozhodnutiu krajského súdu sp. zn. 5 To 152/2010 z 1. júna 2010. Túto časť sťažnosti považuje ústavný súd za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

2.1 Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím krajského súdu (ale aj okresného súdu) je potrebné poznamenať, že konania všeobecných súdov, ktorými sa rozhoduje o väzbe, nie sú konaniami o trestnom obvinení a ani konaniami o občianskych právach alebo záväzkoch, ako to vyžaduje citovaný článok dohovoru. Väzobným konaním podľa názoru ústavného súdu nemôže dôjsť k porušeniu práv zaručených v čl. 6 ods. 1 dohovoru aj z dôvodu, že túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru. Ústavný súd v tomto smere poukazuje aj na stabilnú rozhodovaciu prax Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej osobnú slobodu chráni čl. 5 dohovoru (napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva de Wilde at al. v. Belgicko z 18. júna 1971, AČ. 12, § 65, § 67, § 71 – § 77 etc.).

Článok 6 dohovoru upravuje právo na spravodlivý proces. Tento článok dohovoru sa teda zásadne nevzťahuje na konanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe, v zásade prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na slobodu a bezpečnosť (napr. II. ÚS 15/05).

Sťažovateľ namietal porušenie práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru rozhodnutím krajského súdu, ktorým zamietol jeho sťažnosť proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu a nebol uložený dohľad probačného a mediačného úradníka nad osobou sťažovateľa, teda takým rozhodnutím všeobecného súdu, na ktoré sa čl. 6 ods. 1 dohovoru vecne nevzťahuje. Pretože neexistuje žiadna vecná súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu o väzbe a namietaným porušením označeného článku dohovoru, je sťažnosť sťažovateľa v tejto časti zjavne neopodstatnená, a preto ju ústavný súd odmietol už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2.2 Pokiaľ ide o námietku porušenia základného práva na osobnú slobodu zaručeného ústavou (čl. 17 ods. 1, 2 a 5) a listinou (čl. 8 ods. 1, 2 a 5), ako aj práva na slobodu a bezpečnosť zaručeného dohovorom [čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4], ústavný súd

konštatuje, že podstatou sťažnosti vo vzťahu k postupu a rozhodnutiu krajského súdu sú námietky sťažovateľa, že krajský súd sa pri svojom rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu nezaoberal argumentmi uvádzanými v sťažnosti proti rozhodnutiu o väzbe a rozhodnutie krajského súdu o väzbe je „*arbitrárne pre abstraktné úvahy nepreskúmateľné s výraznými znakmi svojvôle, pričom neobsahuje žiadne konkrétne skutočnosti odôvodňujúce trvanie väzby*“. Podľa názoru sťažovateľa krajský súd nepostupoval v súlade s požiadavkami kladenými na rozhodovanie o zákonnosti väzby, keď „*neskúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe*“. Napokon je sťažovateľ presvedčený, že krajský súd „*nezohľadnil skutkový stav existujúci v čase rozhodovania*“ a vo väzbe je „*napriek neexistencii väzobných dôvodov*“.

Ústavný súd poukazuje predovšetkým na to, že nie je tzv. „skutkovým súdom“, teda súdom, ktorý by vykonával dokazovanie na zistenie skutkového stavu, ak by malo ísť o dokazovanie, ktoré by malo nahradiť dokazovanie nevykonané všeobecnými súdmi.

Vo svojej judikatúre ústavný súd zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje iba na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách, pričom nesmie ísť o takú interpretáciu a aplikáciu právnych noriem, ktorá by bola arbitrárna alebo zjavne neopodstatnená (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05, I. ÚS 228/05).

Vo väzobných veciach tiež platí, že skúmanie primeranosti určenej lehoty väzby prináleží predovšetkým všeobecným súdom. Na ten účel im patrí skúmať všetky okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu nevinu výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe. Predovšetkým na základe dôvodov uvedených v týchto rozhodnutiach (prípadne aj na základe nesporných skutočností uvedených obvineným v jeho žiadostiach) ústavný súd zisťuje, či boli, alebo neboli porušené označené články ústavy a dohovoru (mutatis mutandis Toth c. Rakúsko z 12. decembra 1991).

Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie vrátane rozhodnutí o väzbe je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (porovnaj napr. IV. ÚS 296/09).

Vzhľadom na podstatu námietok sťažovateľa ústavný súd zdôrazňuje, že súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie (keďže čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru týkajúce sa osobnej slobody obsahujú základné hmotné a procesné atribúty vrátane práva na spravodlivé súdne konanie pri jej pozbavení) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (m. m. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Túto požiadavku zvyrazňuje vo svojej judikatúre aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý v tejto súvislosti najmä uvádza: „Právo na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad.“ (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1997, Recueil III/1997). Európsky súd pre ľudské práva ale zároveň tiež pripomína, že právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci (porovnaj napr. rozsudok vo veci *Ruiz Torijo c. Španielsko* z 9. decembra 1994, *Annuaire*, č. 303-B). Aj podľa judikatúry ústavného súdu odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. III. ÚS 209/04, IV. ÚS 112/05).

Ústavný súd aplikujúc uvedené právne východiská na vec sťažovateľa poukazuje na relevantnú časť odôvodnenia namietaného uznesenia, v ktorej krajský súd uviedol:

„Aj krajský súd pokladá rozhodnutie okresného súdu o zamietnutí žiadosti obžalovaného B. o prepustenie z väzby na slobodu za správne a zákonné. Doposiaľ totiž nebolo rozptýlené podozrenie zo spáchania žalovanej trestnej činnosti obžalovaným, naopak, toto podozrenie sa javí ako závažné. Sú stále namieste dôvody útekovej a kolúznei väzby, keďže obžalovanému hrozí vysoký trest a táto reálna hrozba s okolnosťami prípadu vytvára obavu, že by obžalovaný ušiel alebo sa skrýval a tak sa vyhol pokračujúcemu konaniu pred súdom. Kolúzne dôvody väzby vyplynuli z obáv z ovplyvňovania svedka P. V., ktorá plynie z opakujúcich sa hrozieb voči tomuto svedkovi. V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na list, ktorý obdržal v nedávnej dobe konajúci okresný súd a ktorý mal byť odoslaný P. V., v ktorom mal tento svedok negovať svoje predchádzajúce výpovede, pričom však brat tohto svedka J. V. uviedol, že podpis pod týmto listom v žiadnom prípade nie je podpisom jeho brata P. V..

Z týchto dôvodov potom krajský súd sťažnosť obžalovaného zamietol s tým, že vzhľadom na osobu obžalovaného a povahu prejednávaného prípadu neprichádza v úvahu ani nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.“

Ústavný súd zohľadňujúc argumentáciu krajského súdu vychádzajúcu aj zo záverov okresného súdu konštatoval, že namietané uznesenie druhostupňového súdu je primeraným spôsobom odôvodnené. Krajský súd sa s podstatnými otázkami majúcimi relevantný význam pri vyhodnocovaní potreby pokračovania väzby sťažovateľa stručne a jednoznačne vysporiadal s uvedením skutkových okolností, ktoré ho viedli k záveru o nemožnosti vyhovenia jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu. V žiadnom prípade nemožno napadnuté uznesenie krajského súdu považovať za arbitrárne, preto je z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné.

Krajským súdom konštatované pretrvávajúce dôvody tzv. útekovej, ako aj kolúznei väzby [§ 71 ods. 1 písm. a) a b) Trestného poriadku] sa javia ústavnému súdu ako dostatočne odôvodnené. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti, arbitrárnosti názoru alebo svojvôli krajského súdu a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným.

Keďže úlohou ústavného súdu je sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd, nemôže zasahovať do ich skutkových a právnych záverov, ak ich z danej perspektívy možno pokladať za udržateľné. A práve aj v tomto smere sa rozhodnutie krajského súdu z hľadiska sťažovateľovej námietky o nedostatočnej odôvodnenosti jeho ďalšieho ponechania vo väzbe javí ako akceptovateľné.

Vzhľadom na tieto dôvody ústavný súd vyslovil, že sťažnosť sťažovateľa je v tejto časti zjavne neopodstatnená, a preto ju odmietol už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. decembra 2010